

Norrboten: Industriomställningen och dess samhällsekonomiska effekter

Samhällsekonomisk vinst

Den gröna omställningen i Norrbotten har potential att bli mycket lönsam för Sverige. I potten ligger stora årliga vinster redan från 2030:

- En ökning av Sveriges BNP med 2-3 procent. Det motsvarar 80-160 miljarder kronor per år.
- 15-35 miljarder kronor i årliga skatteintäkter.

Dessutom ytterligare en samhällsekonomisk potential i form av:

- 20 000 nya arbetstillfällen.
- 100 miljarder kronor i ökat exportvärde.
- Kraftigt minskade koldioxidutsläpp.

Behov av investeringar

För att förverkliga denna potential krävs dock statligt engagemang.

- **Fram till 2030** behövs investeringar i storleksordningen 200-260 miljarder kronor.
- Av detta är endast **60-80 miljarder kronor offentliga investeringar**.
- Det krävs satsningar på **elproduktion, elnät, transportinfrastruktur, bostäder och samhälle**.

Fram till 2050 krävs ytterligare satsningar, men det finns också ytterligare vinster att hämta. LKAB siktar till exempel på 2045 för att fullborda sin omställning.

Flaskhalsarna

Dessa investeringar behövs för att utbyggnaden av infrastruktur, bostäder och samhällen går alldeles för långsamt.

- Elförsörjningen och Malmbanan är kritiska flaskhalsar.
- Det krävs satsningar på kompetensförsörjning om industrierna ska kunna bemanna jobben.
- I de berörda kommunerna och i regionen krävs investeringar i vägar, VA, skolor, vård och omsorg, kollektivtrafik och bostäder.

Det är storskaliga investeringar i närtid som kommuner och regioner inte kan förväntas bära ensamma, eftersom:

- Intäkterna från nya invånare kommer först om 5-15 år, men lagen tillåter inte att kommunerna går med underskott mer än tre år.
- Det finns en obalans mellan investering och skatteintäkt: kommunerna står för 30-50 procent av investeringarna, men 80 procent av skatteintäkterna går till staten.

Flaskhalsarna medför flera risker

- Utan omfattande investeringar i elnät och elproduktion kan etableringar försenas eller helt utebli.
- Långsam eller otillräcklig utbyggnad av transportinfrastruktur slår mot industriers tillgång till råvaror och deras förmåga att leverera.
- Utan nya bostäder och utbyggda samhällen kan inte industriernas behov av arbetskraft tillgodoses.

Konsekvenser av att *inte satsa*

- Stora värden går förlorade i form av ökat BNP och ökade skatteintäkter.
- Klimatmålen kommer ännu längre bort när vi går miste om fördubblad klimatnytta.
- Sverige tappar värdefull mark som industrination. Det handlar om förtroendet för svensk industri och om svensk industris konkurrenskraft. Andra länder investerar stort i industriomställning.

Vad krävs?

För att i stället uppfylla potentialen i den gröna omställningen i Norrbotten fram till 2030 krävs offentliga investeringar på 60-80 miljarder kronor, men också:

- Påskyndade **tillståndsprocesser**.
- Tydlighet och vägledning kring **markanvändning**.
- Stöd till kommunerna/regionen i form av **lånegarantier/krediter**.
- Fastställda mål-år och finansiering för **Norrbottenbanan** samt för dubbelspår på **Malmbanan**.
- Incitament för att **flytta till jobb**.
- Tydliga uppdrag gällande **elnätsutbyggnad, eltilldelning** och **elproduktion**.

Bakgrund

Rapporten bygger på ett flertal öppna källor och rapporter, samt analyser av McKinsey & Company. Region Norrbotten ansvarar för rapportens slutsatser.

Arbetet med rapporten har omfattat en undersökning av effekten av åtta stora industrisatsningar i Norrbotten, fram till 2030:

- LKAB:s gruvdrift
- LKAB:s ReeMap-projekt
- H2 Green Steel
- SSAB
- Fertiberias industrisatsning Power2Earth
- Copperstone
- Uniper
- Talga

Undersökningen är begränsad till ovanstående industrisatsningar och till perioden 2024-2030. Här finns till exempel inte jobb som skapas av pensionsavgångar med, eller offentliga investeringar på längre sikt. Inte heller de ytterligare värden som skapas på längre sikt.